

1456/91.

Przesyła się D.O.G. Warszawa do wykonania w porozumieniu z obdzielonymi Dep. M.S.W. i Insp., reszcie obdzielonych władz do wiadomości M.S.W. uprasza Nacz. Dow. o możliwie rychłe spowodowanie ściągnięcia z frontu oddziałów należących do 8 dyw. piechoty.

II Wiceminister Spraw Wojskowych

Za zgodność

/-/ SOSNKOWSKI

[Handwritten signature]

Generał-Podporucznik.

Major Sztabu Generalnego.

NACZELNA DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 1456/91. dnia 16 /IX/ 1919 r.
załącz. Wydział.

O T R Z Y M U J A:

D.O.G. Warszawa.....	4	Do rąk własnych D-cy lub Szefa Szt.
Inspektorat Gen. Artylerji.....	1	" " " Inspektora.
" " Inż. i Saperów.....	1	" " " " " "
" " Wojsk Łączn.....	1	" " " " " "
" " Wojsk Taborow.....	1	" " " " " "
Min.Spr.Wojs. Dep.Sanitamy.....	1	" " " " " "
" " " " Artyleryj.....	1	" " " " " Szefa Departamentu.
" " " " Gospodarczy.....	1	" " " " " " "
" " " " Tech.Komun.....	1	" " " " " " "
Naczeln. Dowództwo.....	1	" " " " " Szefa Oddziału I
Grupa gen. Szeptyckiego.....	1	" " " " " " "
D.O.G. Poznań.....	1	" " " " " D-cy lub Szefa Sztabu
D.O.G. Łódź.....	1	" " " " " " "
Gen. Adjutantura.....	1	" " " " " Gen. adjutanta.
D-wo armji gen. Hallera.....	1	" " " " " D-cy lub Szefa Sztabu
Wiceministrowie.....	2	" " " " " " "
Zapasowych.....	2	" " " " " " "

R a z e m 22

INSTITUTE ARCHIVES New York

INSTITUTE ARCHIVES New York

DEPARTAMENT I

№ 509/8.0p.

T a j n e, P i l n e.

Przygotowania wojskowe na
pograniczu niemieckim w
odcinku Augustynów - Raj-
gród na wypadek wojny z
Niemcami. -

Z otrzymanych tajnych dokumentów rządu niemieckiego wynika, że, o ile warunki pokoju będą dla Niemców zbyt ostre, nie przyjmą ich i rozpoczną nową wojnę z Koalicją.

W tym wypadku i my również bylibyśmy zmuszeni do prowadzenia wojny z Niemcami.

Niniejszy wstępny plan dotyczy przygotowania obrony kraju na odcinku północnym, t.zn. między Augustowem a Inowrocławiem, czyli między grupą gen. SZEPTYCKIEGO, a odcinkiem wielkopolskim, w myśl ogólnych wytycznych, danych przez Nacz.Dow. pod № 7939/I z dnia 6 Maja 1919 r.

Plan obrony granicy górnośląskiej opracowany będzie osobno.

Sprawa jest pilna i ważna, gdyż według obliczeń N.D. wyjaśni się stanowisko Niemiec około 22 b.m.

Według ogólnego planu Nacz. D-wa należy stworzyć 2 grupy silniejsze, resztę terenu obsadzając słabo w celach czysto defenzywnych.

Grupy silniejsze stać mają przy liniach kolejowych, t.zn. jedna grupa w obszarze Szczuczyn- Rajgród - Białystok, druga grupa w trójkącie Modlin - Pułtusk - Zegrze.

Obie grupy bronią najważniejszych linii komunikacyjnych, grupa białostocka jest równocześnie łącznikiem między grupą gen. Szeptyckiego, a krajem.

oraz osłoną wysuniętej nieco naprzód flanki linii Narw - Biebrz.

Grupa modlińska broni Warszawy. Obie grupy mają być też zdolne do akcji zaczepnej, czyli być możliwie silnie i odpowiednio wyposażone w tabory.

Praca niniejsza obejmuje tylko przygotowanie i zgromadzenie sił w odcinku Rajgród - Inowrocław do końca maja., t.zn. do czasu możliwego rozpoczęcia działań wojennych; podpada ona kompetencji M.S.W.

Wszelkie przygotowania mają być przeprowadzone z zachowaniem tajemnicy i wszelkich środków ostrożności, zapobiegających daniu wglądu w tę działalność Niemcom.

Jest to nietylko ważnem ze względów wojskowych, lecz też politycznych by nie dać Niemcom pretekstu uważać się za sprowokowanych.-

U g r u p o w a n i e o g ó l n e.

Do końca maja stoją do dyspozycji:

8. Łomżyńska dywizja piechoty / załącz. 1/ i

3. dywizja armji gen. Hallera, która przybywa w
połowie maja do kraju.

Stosownie do tego tworzy się dwa odcinki według Załącznika 2.

Ugrupowanie w odcinku Rajgród- Orzyce przeprowadzi 8. dyw. z silnym prawym skrzydłem. W tym celu dzieli się odcinek na 2 części:

Pododcinek Rajgród - Szczuczyn- Białystok i

Pododcinek Ostrów.

W pierwszym gromadzą się 3.p.p. /13,21.36./pod D-wem 16.bryg.p. gros artylerji, szwadron drag. i tabory.

Ugrupowanie ostateczne po sformowaniu dyw. według

szkicu. Ugrupowanie to sięga wgląd, aby mieć możliwość szybkiego zwrotu frontu ku linii Augustów - Grodno.

Pododcinek Ostrów obejmuje obronę linii Biebrza i Narwi między Wisłą i Orzycami.

W skład pododcinka wchodzi.

D-wo 15 bryg. piech.

33.p.p.

baon zapasowy 33.p.p. i szwadron zap. 7 puł., część artylerji dyw. według zarządzeń D-wa 8 dyw.

Straż pograniczna w tym pododcinku

D-wo 8.dyw. piech. jako D-wo całego odcinka na prawym skrzydle w Białymstoku.

Odcinek Orzyce - Wisła 3 dyw. armji gen Hallera
dzieli się na 2 pododcinki.

Pododcinek Modlin

" Rypin.

W pododcinku Modlin obejmuje D-wo do czasu przybycia dyw. armji gen. Hallera. D-wo twierdzy Modlin.

3 Dyw. armji gen. Hallera gromadzi się w całości w trójkącie Pułtusk - Modlin - Zegrze.

Na granicy samej stoi w obu pododcinkach straż graniczna, która w pododcinku Rypin stanowi jego jedyną zasłonę.

Odcinek graniczny na pld. od Wisły podlega D.O.G.
Łódź. Stojąca tam straż pograniczna działa w najściślejszym kontakcie z frontem poznańskim.

F o r m o w a n i e 8 d y w. p i e c h.

Ogólny skład dywizji wskazuje zał. 1.

Szczegółowy rozkaz dotyczący jej składu będzie później wydany.

Zamiarem M.S.W. jest stworzyć natychmiast na całym

odcinku zasłoneę przez części 8 dyw. i straż pograniczną. Reszta dywizji formowałaby się w kraju.

Nacz. D-wo uprasza się o wydanie zarządzeń, by stojące na froncie części 8-dyw. były w możliwie krótkim czasie ściągnięte z frontu do niżej podanych miejscowości.

a./ FORMOWANIE PIECHOTY.

13.p.p.

D-wo 13 p.p. wraz z oddziałami pułkowymi /oddz. telef., K.K.M. № IV, komp. techn./ oraz III/13 wraz z III K.K.M. odchodzą natychmiast z Krakowa do Grajewa i obejmują odcinek Grajewo - Rajgród.

II/13.p.p. 3 K.K.M. należy możliwie szybko wyciągnąć z frontu /gr. gen. Iwaszkiewicza/, skierowując go do Szczuczyna. Straż na pograniczu w odcinku Rajgród - Szczuczyn obejmuje 13 p.p. wzmacniając stojące tam oddziały straży pogranicznej.

I/13 z K.K.M. odejdzie z Krakowa dopiero w końcu maja, t.zn. z chwilą objęcia służby wartowniczej przez formujący się dopiero 20.p.p.

33.p.p.

D-wo pułku, II/33, formujący się III/33 i baon zapasowy pozostają w Łomży.

Ewentualne zasilenie załogi w Ostrołęce i obsadzenie Rożan zarządzi D-wo 15.bryg.

I/33 z K.K.M. należy możliwie szybko ściągnąć z frontu /grupa gen. Szeptyckiego/ skierowując go do Białegostoku.

Baon ten przechodzi do pododcinka Ostrów z chwilą nadejścia 36.p.p. do Białegostoku.

21.p.p. zbiera i formuje się w Warszawie.. Tamże

należy skierować II/21 z K.K.M. /grupa Minkiewicza/ i I/2 III z K.K.M. /grupa Iwaszkiewicza/, po ściągnięciu ich z frontu.

Po sformowaniu odchodzi 21.p.p. do Ossowca.

36.p.p.

formuje się w Warszawie, dokąd należy skierować możliwie szybko I/36 z K.K.M. i II/36 z K.K.M. /z grupy gen. Iwaszkiewicza.

36.p.p. odchodzi po sformowaniu do Białegostoku.

I/21.p.p. i III/36.p.p. pozostaną dla pełnienia służby wartowniczej w Warszawie; mogą one być odesłane dopiero gdy 32.p.p. będzie ściągnięty do Warszawy.

b/. FORMOWANIE ARTYLERJI.

Baterje 1-4/8.p.a.p. należy możliwie szybko ściągnąć z frontu do Białegostoku.

dyw. art. fort. formuje się jako I/p.a.c. 8 w Modlinie. Należy dążyć do najprędszego wysłania go do Białegostoku.

Rozdział artylerji dywizyjnej na pododdzinki Białystok i Ostrów zarządzi D-wo 8. dyw. piechoty.

c/ FORMOWANIE RESZTY BRONI.

Szwadron dragonów będzie później przydzielony.

D.O.G. Warszawy wydzieli 1. komp. sap. dla 8 dyw. z przeznaczeniem na pododdzinek Ostrów.

Zakłady i tabory formują się w Warszawie pod kierownictwem D.O.G. i odchodzą do Białegostoku w miarę osiągnięcia pogotowia marszowego.

Inspek. tab. postawi wniosek organizacyjny w porozumieniu z D.O.G. oraz z Departamentem Sanitarnym i Gen. Insp. Artyl., jako też wniosek na nominację D-cy tab.; obydwie wnioski mają być przesłane Dep. I do 15/V b.r.

USTANOWIENIE DOWODZTW.

Całą pracą kieruje według wskazówek M.S.W. D.O.Gen. Warszawa.

D-wo w pododcinku Białystok /specjalnie służbę na pograniczu/ obejmuje D-wo 13.p.p., aż do nominacji D-ców 16 bryg. piechoty i 8. dyw. piech. Jemuż podlega taktycznie D-wo twierdzy Ossowiec i Dow. oddziału Straży Pogranicznej w odcinku Szczuczyn - Rajgród. D-wo pododcinka Ostrów obejmuje, aż do mianowania D-cy 15 bryg. piech., Dowódca O.W. Łomża. Jemuż podlega taktycznie d-wo 33.p.p szwadron zap. 7 p. ułanów i kompanja techniczna wyznaczona przez D.O.G. Warszawa, oraz straż pograniczna tego odcinka /D-wo 1.p. straży gran. i I dyon straży gr./.

Odcinek Orzyce - Wisła obejmuje, aż do nadejścia i podporządkowania pod rozkazy M.S.W. dyw. gen. Hallera, D-wo twierdzy Modlin.

Dow. odcinka podlega twier. Zegrze oraz straż pograniczna /II dyw./1.p. straży gr. i I dyw. /3.p.str.gr/

PRZYGOTOWANIE TECHNICZNE

U m o c n i e n i a .

D.O.G. Warszawa przystąpi bezzwłocznie do umocnienia linii Biebrz - Narew, tworząc przede wszystkim przyczółki mostowe w Ossowcu, Łomży, Ostrołęce, Rożanach i Pułtusku.

Plan umocnień opracuje D.O.G. Warszawa wspólnie z Inp. Inżynierji i Saperów. Należy go przedłożyć M.S.W. Dep. I do 15 b.m.

Przy wytyczeniu umocnień przyczółków uwzględnić należy szczupłą załogę. Okopy należy prowadzić tak, by leżały co najmniej na odległość strzału karabinowego od przeprawy przez rzekę i by nie dozwalały na obserwację wprost ruchu na moście i w jego bezpośrednim otoczeniu.

Stosować przede wszystkim system punktów oporu wzajemnie się flankujących.

Równocześnie z budową linii obronnej, należy zburzyć linię obronną wybudowaną przez Niemców na północnym brzegu Biebrza i Narwi; przede wszystkim należy ją znieść w obrębie przyczółków, o ile nie da się jej zużytkować dla własnej linii umocnień.

Też burzenie należy przeprowadzić według z góry ułożonego planu.

W odcinku Orzyc - Wisła należy zabezpieczyć linię Pułtusk - Nasielsk - Modlin umocnieniami polowemi.

Jako siły robocze stoją do dyspozycji przede wszystkim oddziały wojskowe stacjonowane w tym obszarze. Ponadto należy nająć robotników cywilnych z ludności miejscowej. Odnośne zapotrzebowania przy podaniu ilości ludzi i płacy przesłać należy Dep. Gospodarczemu M.S.W., celem wyasygnowania pieniędzy.

Na pograniczu zakładają poszczególne posterunki umocnienia polowe tylko dla bezpośredniej swej ochrony.

Inspek. Artylerji przedstawi wniosek na utworzenie w Ossowcu, Łomży, Ostrołęce, Rożanach i Pułtusku artylerji pozycyjnej, na przygotowanych pozycjach, nieruchomych, jedynie z obsługą dział.

Na każdy przyczółek liczyć należy nie ponad 4 działa.

Wywiad linii obronnej należy prowadzić wspólnie, t.zn. D.O.G. wraz z G.In.Art., I.I.S. i danym D-em odcinka.

POŁĄCZENIA.

D.O.G. Warszawa opracuje w porozumieniu z Insp. W. łącz.plan. połączeń telefonicznych tak dobiegowych jak i poprzecznych i przeprowadzi budowę tej sieci przedkła-

dając plan Dep. I M.S.W.

Poza linję Biebrza i Narwi należy budować jedynie niezbędne połączenia do D-w ważniejszych./W Małkini przewiduje się miejsce postoju D-twa całego półn.-zachod. frontu./.

D.O.G. rozważy na pograniczu czy nie da się urządzić systemu prostej sygnalizacji optycznej zapomocą światła, dymu lub rac świetlnych.

KOMUNIKACJA.

D.O.G. Warszawa zarządzi bezzwłocznie zbadanie sieci najważniejszych dróg i kolei w całym pograniczu, aby zbadać ten stan starych dróg jak i wykończone lub rozpoczęte nowe drogi i koleje. Zwłaszcza na zachód od linii Modlin Mława stworzyli Niemcy całą sieć dróg i kolejek dojazdowych co do których nie posiada M.S.W. żadnych danych.

Wynik badań przedłożyć możliwie szybko /pożądane/ do 20 b.m. stawiając równocześnie wnioski, które ważniejsze mosty na pograniczu należałoby zniszczyć, lub do zniszczenia przygotować.

ZARZĄDZENIA GOSPODARCZE.

D.O.G. Warszawa postawi wnioski dotyczące służby sanitarnej i zaopatrywania w amunicję i żywność na wypadek rozpoczęcia działań wojennych, przesyłając M.S.W. do 20 b.m.

POMIESZCZENIE.

D.O.G. Warszawa przygotowuje odpowiedni pomieszczenia.

Uprasza się kwat. Nacz. Dow. o zarządzenie przygotowań w porozumieniu z D.O.G. Warszawa, dla miejscowości leżących poza obszarem O.G.W.

O p r a c o w a n i a wszelkie należy M.S.W. przysłać w 3 egzemplarzach /1 dla Dep. I, 1 dla odnośnego Dep. lub Inspek., i 1 dla Nacz. Dow./, zaś dalsze 3 przygotować dla ewentualnego D-wa całego tego frontu, dla 3. dywizji armji gen. Hallera oraz dla D-wa 8 dyw. piechoty w zakresie dotyczącym odnośne Dowództwo.

Wszelkie prace należy obliczyć i prowadzić tak, by w głównych zarysach były do końca maja ukończone.-

Wszystkie D-wa i Dep. dołożą wszelkich starań, by sformowanie 8 dyw. piech. było również ukończone w tym terminie.

Rozkazy należy wydawać tak, by zapewnić utrzymanie tajemnicy.

II Wiceminister Spraw Wojskowych

/-/-SOSNKOWSKI

Generał - Podporucznik.

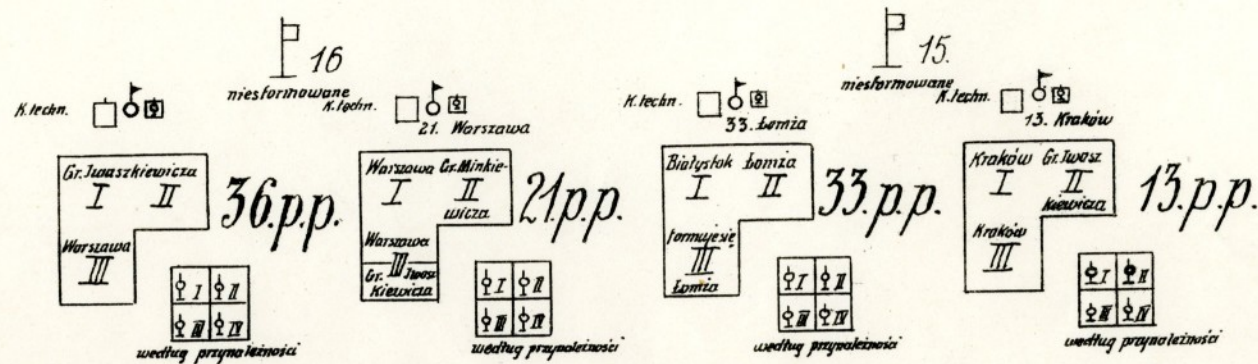
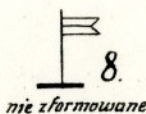
Za zgodność

Szef Departamentu I Mob.-Org.

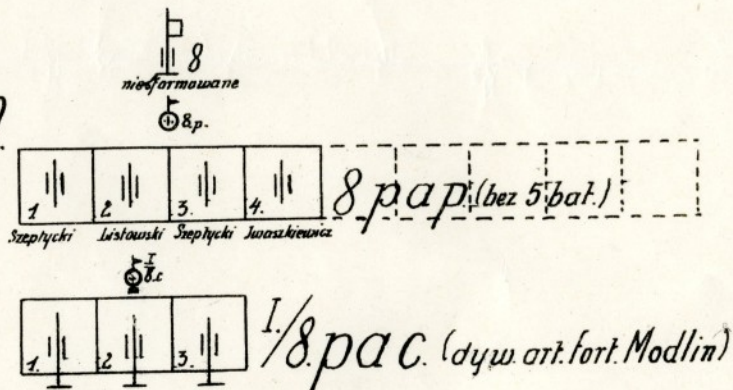
Podpułkownik Szt. Gen.

Zatęca 1.

Schemat organ.
8 Dyw. p.

K. techn.
(z D.O.G. Warszawa)

8. Szwadron dragon.
(będzie sformowany)

Zakłady i laboratoria formują się w D.O.G. Warszawa

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

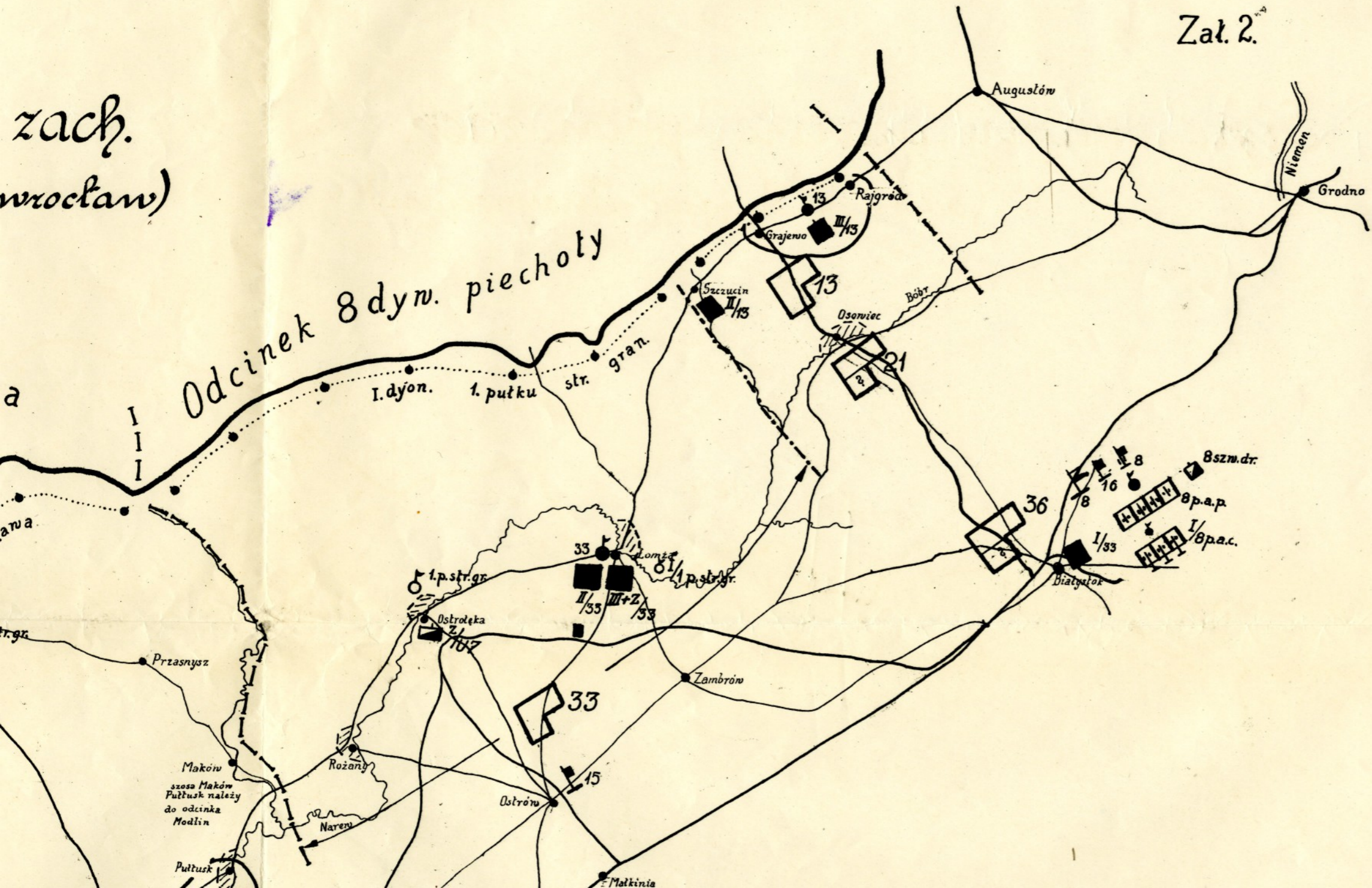
1456/27.

zach.
wrocław)

Zal. 2.

Odcinek 8 dyn. piechoty

Szkic obrony granic półn. zach.
(odcinek Rajgród-Inowrocław)

